

INTERNATIONAL LEGAL ALLIANCES'

Jaarverslag 2004

Hogeweg 16, Den Haag
Postbus 80523
2508 GM Den Haag
Tel: + 31.70.358.92.21
Fax: + 31.70.354.97.66
www.intall.org

ILA Vukovar
Hrvastkog Sokola 38,
32000 Vukovar, Kroatië
Tel/fax: + 385 32-428510
Tel: + 385.32.42.85.10
Email: intall@zamir.net

ILA Novi Sad
Ise Bajica 8, 21000 Novi Sad,
Servië en Montenegro
Tel/fax: + 381.21.525.923
Email : intall@eunet.yu

Consolidatie op de Balkan: ILA's cross-border legal services network en Lobby

2004 heeft in het teken gestaan van verdere consolidatie van de activiteiten in de Balkan. Een belangrijke exercitie is ondernomen om ILA's ervaring en de grensoverschrijdende juridische methode van ILA te onderbouwen, expliciet te maken en uit te dragen. Het resultaat hiervan is geweest, dat –ondanks eerdere twijfel- UNHCR de 'cross-border' methode heeft erkend en ILA's voornaamste donor is geworden. Alle partner organisaties van UNHCR, die juridisch advies geven aan vluchtelingen in Servië-Montenegro, verwijzen nu de administratieve zaken van de vluchtelingen die in Kroatië geregeld moeten worden naar ILA door, die de zaken middels haar paralegal en juridisch netwerk oplost, en de verkregen documenten bij de vluchtelingen in Servië Montenegro verzorgt. De coördinatie van het verzamelen van documenten gaat via de implementing partner HCIT en een ILA coordinator, die de verschillende veldkantoren van de verscheidene NGO's bezoekt om volmachten te halen en documenten terug te geven.

Voorts zijn er een twintigtal rechtzaken gestart, maar is de aandacht vooral uitgegaan naar follow-up van reeds lopende zaken. ILA heeft een uitgebreide juridische database aangelegd, die alle details van de zaken geven. Deze database is een belangrijk instrument voor juridisch onderzoek, lobby-werk en exchange.

ILA is een belangrijke lobby-campagne gestart op de volgende punten:

- rechtsherstel vs return/lokale integratie: de neiging is om het vluchtelingendossier in het voormalige Joegoslavië af te ronden. Het idee van de internationale gemeenschap in Kroatië was dat de vluchtelingen, die willen terugkeren, dat moeten kunnen en dat vervolgens de vluchtelingenproblematiek is opgelost. ILA heeft zich altijd op het standpunt gesteld dat rechtsherstel de graadmeter moet zijn voor het oplossen van de vluchtelingenproblematiek. Zolang vluchtelingen hun eigendommen niet hebben teruggekregen, geen civiele status hebben, en hun opgebouwde sociaal-ecomische rechten (pensioen) worden ontkend, is het probleem niet opgelost. Rechtsherstel stelt mensen in staat weer op eigen benen te staan en een keuze te maken voor plaatselijke integratie of terugkeer. In het laatste is de situatie meestal niet zwart wit. Misschien gaan mensen over 2 jaar terug, of gaan ze nu af en aan.
- Om tot rechtsherstel te komen, moeten een groot aantal juridische obstakels (vooral in Kroatië) worden opgelost, zowel wat betreft wetgeving als rechtspraktijk. Voorts is het van belang dat juridische dienstverlening grensoverschrijdend wordt gegeven, want rechtsherstel in de voormalig Joegoslavische context betekent meestal rechten terughalen over nieuwe grensen heen. ILA heeft als enige organisatie een grensoverschrijdend juridisch dienstverleningsmechanisme als zodanig opgebouwd.
- Vooral in Servië en Montenegro is de vluchtelingen en ontheemden problematiek nog helemaal niet opgelost met een officieel aantal van meer dan 500.000 terwijl de sociaal-ecomische situatie in Servië Montenegro erbarmelijk is.
- Rechtsherstel van vluchtelingen en ontheemden zoals door ILA ontwikkeld moet in de 'toolkit' van postconflict wederopbouw en vredesprocessen worden opgenomen.

De lobby is gedaan middels het schrijven en onder stakeholders verspreiden van een 'Legal Obstacle Report' voor Kroatië, wat ILA bijvoorbeeld besproken heeft met de relevante personen binnen de EU Commissie vlak voor het uitbrengen van hun 'avis' m.b.t. het EU lidmaatschap van Kroatië. Ook zijn er vele notities en rapporten

ontwikkeld verspreid onder stakeholders over de situatie van de vluchtelingen en ontheemden in de Westelijke Balkan en 'rechtsherstel en de 'rule of law' in conflictgebieden.

ILA profileert zich als juridische lobby expert organisaties

ILA heeft dus geen veldactiviteiten of aanverwante psycho-sociale en humanitaire hulpactiviteiten naast haar kernactiviteit ontwikkeld, maar is zich meer en meer gaan toeleggen op haar kernexpertise. Dit heeft geleid tot een naamsverandering, waarbij 'Legal' aan de naam is toegevoegd.

Veel aandacht is gegeven aan het verder uitwerken van ILA's speciale methode van rechtsherstel in conflictgebieden. Deze kan in de kern als volgt worden beschreven.

De expertise van ILA is: het ontwikkelen van projecten met de doelstelling praktische juridische oplossingen te bieden aan de slachtoffers van het conflict, bij uitstek de vluchtelingen en ontheemden (IDPs). Hierbij kan gedacht worden aan de verkrijgen van eigendommen of eigendomsdocumenten, bescherming tegen illegale en onjuiste vorderingen, het verkrijgen van identiteitspapieren op grond waarvan men aanspraak heeft op een hele reeks sociaal-economische en democratische rechten (scholing, medische zorg, pensioen, werk, stemrecht), het vrijkrijgen van onschuldige mensen uit de gevangenis en een skala van andere praktische zaken, die voor normalisering van rechten zorgen.

In de overgangsfase van oorlog naar vrede is in crisisgebieden over het algemeen sprake van niet adequaat functionerende rechtssystemen. In deze fase draagt ILA bij aan vredesopbouw (peace building) door de mensen te helpen bij het (terug)vinden van hun rechten. Dit vergt een praktische geïntegreerde aanpak, waarbij de hele keten wordt doorlopen van het signaleren bij autoriteiten van de heersende juridische problemen tot het aandragen van oplossingen en het voeren van procedures.

Voor het doorlopen van het totale proces van probleemidentificatie naar oplossing, is het geven van juridisch advies en het starten van een rechtszaak niet genoeg. Het vergt geïntegreerd maatwerk van een scala van instrumenten zoals het inschakelen van ILA's (juridische) netwerk voor de lobby richting lokale, regionale, nationale en/of internationale autoriteiten om een oplossing aan te dragen, het bieden van alternatieve oplossingen, gebaseerd op tradities of mediation, het inbrengen van de expertise van de Nederlandse advocatuur in projecten en procedures, het vinden van steun van Nederlandse internationale / juridische instellingen ten behoeve van concrete oplossingen, het trainen van paralegals en locale trainers, het monitoren van de bereikte oplossingen ten behoeve van een lobby ter verduurzaming van ILA's dienstverlening.

Op grond van haar ervaring op het gebied van "postconflict rechtsherstel", zal ILA in samenwerking een handboek gaan ontwikkelen. Met het handboek kan de wijze waarop rechtsherstel voor vluchtelingen en ontheemden in conflictgebieden kan worden ontwikkeld, verder worden uitgedragen, aangevuld met trainingen voor veldwerkers en humanitaire organisaties.

Onderzoeken en aangaan van samenwerkingverbanden en partnerschap programma

De verder uitgekristaliseerde werkmethode heeft erop gewezen dat samenwerkingsverbanden met grotere humanitaire en ontwikkelingsorganisaties noodzakelijk zijn voor het uitdragen van rechtsherstel in conflictgebieden. Enerzijds omdat rechtsherstel vooral in beleid maar nog niet in het veld deel van het wederopbouwproces uitmaakt. Door ILA's methode van rechtsherstel te verbinden aan het werk van andere organisaties, is ILA niet verantwoordelijk voor het veldmanagement en heeft ze dus een grotere capaciteit om haar aandacht te spreiden over verschillende conflictgebieden. Bovendien is voor ILA's maatwerk van belang om een relatief kleine flexibele expertise organisatie te blijven. Daarnaast heeft de samenwerking met grotere humanitaire en ontwikkelingsorganisaties een grote toegevoegde waarde daar juridische en meer materiële economische en humanitaire hulp aan elkaar verbonden worden. Een vluchteling en ontheemde heeft wel als basis een document nodig om allerlei andere rechten erkend te krijgen, als hij op sterven na dood ligt, is dit toch ook op dat moment genoeg!

De samenwerking met een grotere humanitaire organisatie is een goede manier waarop de praktische juridische oplossingen kunnen worden bestendigd. ILA's werk komt het best tot zijn recht indien het wordt gekoppeld aan een grote veldmissie, als input voor het rechtsherstel van ontheemden en vluchtelingen. Door samenwerking kan ILA zich concentreren op het ontwikkelen van juridisch maatwerk, terwijl de partner expertise inbrengt op het gebied van het operationele management. Daarnaast zal ILA ook altijd met lokale implementing partners blijven werken. De input van de lokale partners draagt bij aan de grondslag van de projectidentificatie; zij brengen expertise inzake het lokale recht en netwerk in.

Alle lokale en internationale partners maken deel uit van ILA's netwerk voor training, gemeenschappelijke lobby, en uitwisseling.

ILA heeft een paar potentiële partners geïdentificeerd voor haar nieuwe projecten die in 2005/6 gestart zullen worden, zodra er fondsen beschikbaar gesteld worden. Een belangrijke partner kan de Spaanse humanitaire organisatie Movimiento por la Paz, el Desarme y Libertad (MPDL) worden, met wie ILA sinds 2001 contacten op de Westelijke Balkan onderhoudt en die ook een missie voor sociaal-economische hulp aan ontheemden in Colombia uitvoert.

Nieuwe Projecten in Colombia en Sudan

In de visie van het uitdragen van ILA's rechtsherstel in conflictgebieden met grote vluchtelingen en ontheemden crises is het van belang om missies te starten in een totaal andere context dan in de Balkan. De methode van rechtsherstel dient zich aan te passen aan een totaal andere context. Dit was een eerste aanleiding tot de keuze van deze gebieden; het gaat hier om de belangrijkste ontheemden concentraties in de wereld. Ook in deze gebieden zijn de ontheemden van hun rechten verstoken en is de rule of law vaak ver te zoeken. Een doorslaggevende reden voor nu juist deze gebieden is geweest dat er verzoeken van lokale organisaties zijn gekomen om ILA's werk in rechtsherstel ook daar te ontwikkelen. Alle input van deze en internationale organisaties is dat ILA's aanpak een grote toegevoegde waarde heeft in deze gebieden. Assessments zijn in 2004 uitgevoerd en projecten zijn ontwikkeld, waarvoor financiering is verzocht aan de verschillende donoren. De projecten zullen worden opgestart zodra de financiering rond is.

Sudan

Afrika heeft een zeer eigen rechtstraditie gebaseerd op mediation en de rol van de dorpsoudsten (dit laatste funtioniert helaas ook niet meer). Door het Noord-Zuid conflict zijn miljoenen ontheemd geraakt. Alleen al rondom Khartoum variëren schattingen van 2 tot 4 miljoen ontheemden uit het zuiden, die rondom de stad in de woestijn wonen. In de meerderheid hebben ze geen papieren, en kunnen daarom niet officieel werken, naar school (geboorteacte) ed. Ook wordt hun huidige woning regelmatig door bulldozers vernield, en zonder papieren kunnen ze hun verblijf op die plek niet legaliseren. Met het Naivasha vredesaccord dat nog op de valreep van 2004 is ondertekend ligt het in de bedoeling dat de ontheemden uit het zuiden terug kunnen keren. Bij de terugkeer zullen tal van conflicten en juridische problemen ontstaan mbt huisvesting. Juridische infrastructuur ontbreekt in het zuiden vrijwel geheel en het formele recht is toch ook niet een adequaat instrument in deze situatie. Het antwoord in deze situatie dat ILA met haar locale partner PLACE heeft geformuleerd is het ontwikkelen van paralegal groups in het zuiden die de terugkerende ontheemden met alle soorten problemen helpen en ook veel aan mediation zullen doen. In Wau functioneert er al zo'n groep van door PLACE opgeleide paralegals op vrijwillige basis, die met grote wilskracht ondanks het ontbreken van middelen (ze ontvangen klanten onder een boom!) en de immense problemen, hun werk zijn begonnen. Deze groep heeft er bij ILA's bezoek op aangedrongen hen in eerste plaats te helpen met het leveren van juridische expertise en training. Financiering werd slechts gevraagd voor documenten, maar ze legden er nadruk op om op vrijwillige basis te blijven werken in verband met de duurzaamheid van het project.

De start van het programma heeft echter geen haast. Eerst moet de implementatie van de Naivasha accoorden vorm gaan aannemen, en moet er duidelijk worden wat de nationale en internationale structuren zullen doen. ILA gaat dán voor haar nadere gedetailleerde interventie strategie onderzoeken hoe het juridische programma hierbij aansluiting kan vinden in het rechtsherstel.

Colombia

Het gewapend conflict heeft in Colombia gezorgd voor meer dan 3 miljoen ontheemden die van huis en haard vnl in de rurale gebieden naar de steden zijn gedreven. Ook deze ontheemden hebben te kampen met een skala van problemen rondom documentatie en titels op eigendom en land. In Colombia is er de nodige capaciteit in de zin dat er de wetgeving is, maar die wordt vaak niet geïmplementeerd. Daarnaast is er een goed ontwikkelde civil society ondanks de risico's van hen werk vanwege het gewelddadig conflict. De juridische organisaties houden zich echter vaak bezig met (het gevaarlijke werk) van het aan de kaak stellen van de uitwassen op het gebied van mensenrechtenschendingen en/of houden zich bezig met het terugkrijgen van land dat door de verschillende groepen is bezet. Humanitaire en sociaal-economische ontwikkelingsorganisaties geven materiële hulp maar werken niet vanuit een juridisch raamwerk, waarin de ontheemden geïntegreerd dienen te worden. Er is een behoefte aan capaciteitsontwikkeling voor het rechtsherstel van de massa's ontheemden, wier rechten zijn geschonden. Zolang er low key wordt gewerkt kunnen met relatief weinig risico de administratieve en statusaangelegenheden geregeld worden. Voor het regelen van eigendomsrechten en landtitels (een gigantisch probleem) geldt hetzelfde zolang het maar niet gaat om het de facto opeisen van gebieden die door gewapende groepen bezet zijn.

Er is nog geen vredesaccord en de geweldadigheden gaan nog steeds door. Rechtsherstel staat in Colombia dan ook in het teken van de voorbereiding op een vredesproces. Door rechtsherstel in 1000en zaken wordt het rechtssysteem en het recht gestimuleerd, waarmee een cultuur van vrede wordt geschapen.

In de Colombiaanse context zal er zal meer accent liggen op 'protection' en werken in netwerk, lobby op alle niveaus en training/capaciteitsopbouw bij lokale

organisaties. Diverse Colombiaanse organisaties hebben er bij ILA op aangedrongen dat haar werk een belangrijke meerwaarde heeft en hebben ILA verzocht hen te helpen.

Verdere Professionalisering van de Organisatie van ILA

De professionaliseringsslag die in 2003 is aangevangen heeft in 2004 doorgang gevonden en heeft nieuwe vormen aangenomen.

Dit is een logische ontwikkeling voor een organisatie die op het terrein in een conflictsgebied is gestart te werken aan de behoeften van de oorlogsslachtoffers (1997/8) zonder veel aandacht aan de meer bureaucratische organisatorische aangelegenheden te geven. Het gaat immers in de eerste plaats om de ter plekke daar waar de behoefte is aan slagvaardig te helpen in het wederopbouwproces in plaats van er in Nederland over te praten. Na 6 jaar operationele ervaring was de tijd aangebroken om de rijke ervaring te gaan uitdragen, waarvoor een verzwaarde organisatiestructuur nodig was.

Zo is er in 2004 een Raad van Aanbeveling in het leven geroepen van ILA's adviseurs en experts en vertegenwoordigers van de partner organisaties. Ook is ILA bestuur uitgebreid, waardoor de belangrijkste voor ILA's relevante professionals in het bestuur zijn vertegenwoordigd. Tevens is de organisatiestructuur aangepast. Dit heeft geleid tot de volgende samenstelling van bestuur, raad van aanbeveling, management team en administratieve/secretarieel ondersteuningsteam.

Bestuur van de Stichting International Legal Alliances

- Frederik Schutte, Voorzitter, Bedrijfs-Juridisch Adviseur Brabers & Partners
- Joan Leemans, Penningmeester, Trust Advisor GVB
- Wim van Eekelen, Internationale politiek, Voormalig SG West Europese Unie, Minister, Eerste Kamerlid
- Joel Boutroue, Internationale organisaties, Hoofd UNOCHA complex emergencies
- Guikje Roethof, Public Communication, Hoofd Redakteur tijdschrift P.M.denHaag
- Rob de Wijk, Strategie, Directeur Centrum Strategische Studies Clingendael, Hoogleraar aan de universiteit van Leiden en KNMA

Raad van Aanbeveling van de Stichting International Legal Alliances

- Mohamed Sahnoun, Afrika en mediatie adviseur – , Special Adviser UNSG Afrika
- Jeroen Brouwer, Deken Nederlandse Orde van Advocaten
- Maurits Berger, Midden Oosten Adviseur: juridische kwesties; wetenschappelijk medewerker Clingendael Midden Oosten Desk
- Jan Ruysenaars, Policy advisor Mensenrechten en conflict; NOVIB
- Gert van Maanen, Duurzame Ontwikkeling Adviseur; President Oikocredit
- Dusan Janjic, Politiek & Network adviseur; President Forum for Inter-Ethnic Relations Belgrado
- Ratko Bubalo, Kroatisch en voormalig Joegoslavisch recht: burgerschapsrecht; President HCIT Novi Sad
- Bogdan Denic, Politiek & Netwerk Adviseur; President ToD Zagreb
- Juan Carlos Henao, Colombia Adviseur; Director Peace Programme van de Colombiaanse overheid
- Javier Giraldo, Colombia Adviseur; Jesuit, mensenrechtenexpert, werken aan de ontheemden issues en vredesproces
- Adam Stapleton, Afrika Adviseur – mensenrechten en legal reform; consultant
- Rifaat Makkawi, Juridisch Adviseur Soedan; President PLACE

Team Grensoverschrijdend Juridisch Programma Westelijke Balkan

- Patricia van Nispen tot Sevenaer, Regionale Co-ordinator Westelijke Balkan
- Bert van der Linde, Programma Manager Vukovar / Novi Sad
- Branislav Stefanović, General Manager Vukovar /Novi Sad
- Ljubomir Mikić, Advocaat Vukovar
- Aleksandar Mrkalj, Legal Officer Vukovar
- Terezija Kovacević, Legal Administrateur Vukovar
- Dusan Starević, Advocaat Novi Sad
- Milorad Guzina, Advocaat Novi Sad
- Radmilo Ratković, Veldwerker Novi Sad
- Predrag Jergić, Veldwerker Novi Sad
- Jasna Milosević, Assistente / vertaalster Novi Sad
- HCIT Lawyers team, 50 advocaten in Vojvodina
- Ratko Bubalo, President / Projekt Co-ordinator/ Lobbyist
- ILA's Advocaten & Paralegal Network
- Ongeveer 150 advocaten en juridische assistenten in Kroatië

Team nieuwe missies

- Patricia van Nispen tot Sevenaer, Executive Director
- Maria del Carmen Restrepo, Manager Operations / Regional Co-ordinator Colombia
- Nabila Azi, Communication Officer
- Frenk Smits, trainer nieuwe missies
- Adam Stapleton, Regionale Co-ordinator Soedan
- Ellen Vermeulen, Programma Manager Soedan
- Gert den Hollander, Programma Manager Colombia

Secretariaat en ondersteunende staf Den Haag, Nederland

- Tiny Verlaan, Boekhouder
- Wilma Groenendijk, Administratief medewerker
- Stella Mazure, Secretaresse
- Beten Thakoerdat, Logistiek medewerker
- Marc Reinhardt, IT & Webmaster

EEN OVERZICHT VAN DE DONOREN VAN ILA

- Ministerie van Buitenlandse Zaken
- UNHCR, de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties
- Europese Unie
- European Agency for Reconstruction and Development
- Cordaid
- Meerle Stichting
- Haella Stichting
- Stichting Uleput
- ING
- Ridderlijke Duitse Orde
- Houthoff Buruma
- Lensink & Van Berkel
- Andere privé-donateurs